

Als ouders abortus willen, is dat hun goed recht

Door Marcel Zuiderland

Het moment waarop een foetus levensvatbaar wordt, zal blijven opschuiven. Abortus moet dan ook na die termijn mogelijk zijn.

Onlangs hebben kinderartsen en gynaecologen een nieuwe richtlijn voor de behandeling van vroeggeborenen opgesteld. Werd voorheen pas behandeld vanaf 25 weken, nu hebben vorderingen in de neonatologie het mogelijk gemaakt om al vanaf 24 weken te behandelen. Voor Esmé Wiegman van de ChristenUnie (CU) was het aanleiding voor te stellen de wettelijke grens voor zwangerschapsafbreking terug te brengen van 24 naar 18 weken.

Wiegman vindt het gek dat baby's van 24 weken worden gered als ze te vroeg zijn geboren, maar mogen worden weggehaald als ze ongewenst zijn. Inderdaad, levensvatbaarheid buiten de baarmoeder is een grens waarna abortus nog maar moeilijk lijkt te verantwoorden. Nadeel van deze grens is echter dat hij opschuift naarmate de medische technologie vordert. Foetussen zullen met die vorderingen steeds in een eerder stadium levensvatbaar blijken, wellicht ooit tot het punt dat embryo's geheel buiten de baarmoeder kunnen worden opgekweekt. Wanneer we levensvatbaarheid als de uiterste grens blijven hanteren, dan zal abortus op den duur verboden worden. Willen we dat?

Hoewel het een morele evidentie lijkt, is het leven op zichzelf niet per definitie beschermwaardig. Wat we in de regel willen beschermen is niet het leven zelf, maar onze autonomie, ons (zelf)bewustzijn en de kwaliteit van ons leven. Iemand die bijvoorbeeld hersendood is, leeft weliswaar, maar als persoon bestaat hij niet meer. We handelen dan ook niet immoreel als we zijn leven zouden beëindigen.

Als het om abortus gaat, is de belangrijkste vraag in hoeverre we een foetus van 24 weken een persoon kunnen noemen. De moeilijkheid bij deze vraag is dat er niet een onbetwistbaar punt is aan te wijzen wanneer iets overgaat van geen naar een persoon. Het is duidelijk dat zaken als denken, emoties, intenties en een gevoel van identiteit uitmaken of iemand een persoon is of niet, maar geen van deze zaken afzonderlijk is zonder meer als de belangrijkste aan te wijzen. Evenmin kunnen we aangeven wanneer ze precies ontstaan en tot voltooiing komen. En toch kun je met overtuiging beweren dat we bij een foetus van 24 weken niet met een persoon te maken hebben. Bij iedere foetus jonger dan 26 weken is het zenuwstelsel nog te onderontwikkeld om ook maar iets van bewustzijn of pijn te ervaren. Een foetus van 24 weken hoeft daarom niet bij wet te worden beschermd.

Nog een overweging van Wiegman om de wettelijke grens voor abortus naar 18 weken terug te schroeven is haar zorg voor gehandicapten. Uit een onderzoek van TNO bleek namelijk dat de landelijke invoering van echoscopisch onderzoek in de 20ste week heeft geleid tot een toename in zwangerschapsafbrekingen van spina bifida (open ruggetje). Volgens Wiegman mogen we hieruit

afleiden dat gehandicapten 'niet meer welkom' zijn in onze samenleving. Om gehandicapten toch welkom te heten wil Wiegman ouders die in week 20 horen dat hun kind een ernstig aangeboren afwijking heeft, nu verplichten dat kind hoe dan ook te krijgen door hun abortus te verbieden.

Nog afgezien van het feit dat het uiterst dubieus is om ouders met een gehandicapt kind op te zadelen dat ze niet wensen, kun je ook onmogelijk van discriminatie spreken als ouders een foetus met afwijkingen laten weghalen. Die ouders worden niet gedreven door de wens om gehandicapten uit te bannen. Ze willen enkel het beste voor hun kind en geloven dat ze het belang van hun kind niet dienen met een zware handicap. Als ouders daarom een abortus willen, is dat hun goed recht en zijn ze aan niemand iets verschuldigd. Niet aan het invalide kind dat geboren had kunnen worden. Dat heeft uiteindelijk nooit bestaan en daar hebben ze dus ook nooit morele verantwoordelijkheid voor gehad. Maar ook niet aan andere gehandicapten. Tegenover hen zijn ze verschuldigd wat ze aan iedereen zijn verschuldigd. Namelijk hun recht op bescherming en vrijheid evenzeer erkennen zoals zij dat ook van anderen verwachten.

Toch heeft Wiegman ergens ook gelijk als ze zegt dat gehandicapten niet welkom zijn. Maar daar is niets mis mee. Zodra je bedenkt dat het een verbetering is als er minder gehandicapten komen, zijn meer gehandicapten inderdaad niet welkom. Kun je toename van gehandicapten voorkomen met abortus, dan is het goed om het te laten doen.

Wanneer de Kamer zich gaat buigen over het voorstel van Wiegman, hoop ik dat een meerderheid de vrijheid van ouders om geen gehandicapt kind te willen, als relevanter zal beoordelen dan de 'beschermwaardigheid van het leven'. Ik hoop dat de grens van 24 weken blijft gehandhaafd.

3 december 2010.